

21. Skoreiko-Svirska, I. (2008). *Zahalni tendentsii fonetyko-hrafichnoi asymiliatsii naukovo-tekhnichnykh terminiv anhliiskoho pokhodzhennia*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ukr_term/2008_620/17.pdf (in Ukr.).
22. Soroka, I.I. (2018). *Skrabukin̄ yak dydaktychnyi pryiom pidvyshchennia motyvatsii uchniv do vyvchennia zarubizhnoi literatury v shkoli*. Retrieved from <https://naurok.com.ua/stattya-skrabuking-yak-didaktichniy-priyom-pidvischennya-motivaci-uchniv-do-vivchennya-zarubizhno-literaturi-v-shkoli-45032.html> (in Ukr.).
23. Svydlo, O.M. (2021). *Vprovadzhennia mediaosvity na urokakh ukrainskoi movy ta literatury*. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/library/vprovadzenna-mediaosviti-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-396345.html> (in Ukr.).
24. Symonenko, K.O. (2015). *Zastosuvannia tekhnolohii “Storytelling” u navchanni anhliiskoi movy molodshykh shkoliariv*. Retrieved from https://www.psyh.kiev.ua/Symonenko_K.O._Zastosuvannia_tekhnolohii_«Storytelling»_u_navchanni_anhliiskoi_movy_molodshykh_shkoliariv (in Ukr.).
25. Turovska, L.V., Vasylova, L.M. (Eds.) (2008). *Novi slova ta znachennia: slovnyk*. Kyiv: Dovira (in Ukr.).
26. Udych, Z.I. (2018). *Storitellin̄ (storytelling) u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv inkliuzyvnykh klasiv. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu, seriia: pedahohichni nauky, 151(1), 301–306* (in Ukr.).
27. Vorobei, T.M. (2020). *Plan-konspekt roboty tvorchoi maisterni “Skrabuk – novyi zasib vyvchennia ukrainskoi literatury*. Retrieved from <https://vseosvita.ua/library/plan-konspekt-roboti-tvorcoi-majsterni-skrabuk-novij-zasib-vivcenna-ukrainskoi-literaturi-298130.html> (in Ukr.).
28. Voroshylova, V.P. (2018). *Formuvannia kreatyvnoi osobystosti na urokakh ukrainskoi movy i literatury shliakhom vykorystannia elementiv innovatsiinykh tekhnolohii*. Retrieved from http://novagimnazia.ucoz.net/DOK/z_dosvidu_roboti_voroshilovoji_v.p..pdf (in Ukr.).
29. Zavadskiy, Y.S., Osovska, T.V. & Yushkevych, O.O. (2006). *Ekonomichnyi slovnyk*. Kyiv: Kondor (in Ukr.).

УДК 811.161.2'37:656:001.4

Н.В. НИКУЛІНА
м. Харків, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО НОМЕНА НА ПОЗНАЧЕННЯ АВТОБУСІВ ІНОЗЕМНОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті проаналізовано в діахронії і синхронії основні моделі номенклатурних знаків на позначення автобусів іноземного виробництва, досліджено типологію і формат номенклатурних одиниць, змодельованих передусім абрєвіаційно-цифровими позначками, а також відонімних та відапелятивних номенів або ж номенклатурних назв гібридної форми. Закцєнтовано увагу на надзвичайно поширеному явищі в автомобілебудівному назовництві – використанні знаків латинської абетки в процесі номінації, адже такі номенни легко модернізуються і пришвидшують моделювання номенклатурних позначень нових типів автобусної техніки.

© Н.В. НИКУЛІНА, 2021

Ключові слова: транспортна термінологічна мегасистема, автотранспортний номен, автобусний номенклатурний знак, автобусна номенклатура, моделювання.

Вступ. Представники світового й українського термінознавства неодноразово зверталися до проблеми стратифікації і класифікації спеціальних одиниць лексики загалом і номенклатурного знака зокрема (Г.Й. Винокур, С.В. Гриньов-Гриневич, М.М. Дзюба, І.М. Кочан, М.А. Курушина, В.М. Лейчик, Т.В. Михайлова, О.І. Павлова, О.В. Суперанська, Л.В. Туровська, Л.А. Халіновська, С.Д. Шелов та ін.).

Опікувана нами транспортна термінологічна мегасистема охоплює чималий перелік номенклатур транспортних засобів, що на термінознавчому рівні потребують дослідження типології і формату їхніх номенклатурних одиниць. Наразі в українському секторі термінознавства маємо кілька досліджень перш за все номенів автомобільної техніки (А.П. Романченко, Н.М. Хрустик, А.М. Янчишин), також побіжно торкалися вказаної тематики українські науковці, які вивчають проблеми прагмонімів (О.О. Белей, О.В. Вінарева, Г.В. Зимовець, О.Ю. Карпенко, Т.Ю. Ковалевська, Н.В. Лиса, О.О. Приймак, О.М. Тепла, М.М. Торчинський, С.О. Шестакова).

Метою нашої статті є прагнення дослідити в діахронії і синхронії основні процеси моделювання номенів автотранспортної галузі, уніфікувати основні моделі номенклатурних назв на позначення автобусів іноземного виробництва.

Методи й методики дослідження. Для виконання окреслених у науковій розвідці завдань застосовано такі методи дослідження: *описовий метод* (для інвентаризації номенклатурних назв автобусів і пояснення специфіки їхньої будови й у діахронії, і в синхронії); *метод пасивного спостереження (реєстраційний метод)* використано для вибірки із широкого загалу саме техноменів автотранспортних засобів, зокрема на позначення автобусної техніки, виробленої закордонними відомими концернами; *метод компонентного аналізу* використано для виокремлення відонімних і відапелятивних складників номенклатурних назв та номенів гібридної форми. Застосування вказаних методів уможливило всебічно проаналізувати номенклатурні знаки на позначення автобусів іноземного виробництва.

Результати та дискусії. У попередніх наукових розвідках ми вже здійснили спробу уніфікувати термінологічний апарат термінознавства, зокрема: терміном *моделювання* називаємо процес віднайдення розробниками автотранспортної техніки оптимальної номенклатурної назви, що б адекватно відображала як технічні параметри транспортної реалії, так і комерційні інтереси виробника. Причому вказаний процес стосується як номенів, сформованих аббревіаційно-цифровими позначками, так і відонімних та відапелятивних номенів або ж номенклатурних назв гібридної форми. Також нами вже продукувалася дефініція для поняття «технічний номен» («техномен»), яким ми називаємо спеціальну ідентифікаційну одиницю певної термінологічної системи, що йменує конкретний одиничний об'єкт, певний зразок чи серію предметів масового виробництва і є членом номенклатури певної галузі науково-технічних знань. Також можна додати до формулювання, що номен є стисненою проекцією дефініції термінологічної одиниці й основних технічних характеристик об'єкта науки, що переважно передається власне терміном чи аббревіатурою, з додаванням символічної чи цифрової частини або ж онімів чи апелятивів (Нікуліна, 2012).

В ієрархії *техноменів* уводимо поняття «автотранспортний номен», яким називаємо номенклатурну одиницю, марковану як автотранспортну реалію. У цій науковій розвідці маємо на меті розглянути автобусну номенклатуру.

С.В. Гриньов-Гриневич зауважує, що «уніфікація номенклатурних одиниць із метою найбільш ефективного їхнього використання й функціонування в мовленні повинна ґрунтуватися на чітко визначених принципах, сформульованих на основі аналізу наявних найменувань і тенденцій щодо їхнього творення» (Гриньов-Гриневич, 2006: 236).

Аналіз основних моделей автотранспортного назовництва, зокрема номінаційні процеси вітчизняного автобусобудування, вже були предметом наукового дослідження (Нікуліна, 2020). Продовжуючи тяглість, можемо констатувати, що алфавітні знаки латиниці та цифрові індекси лягли в основу моделювання номенклатурних одиниць на позначення автобусної техніки як українського, так і іноземного виробництва. Використання знаків латинської абетки в процесі номінації досліджуваного автобусного парку пояснюється тим, що такі номени легко систематизуються, формуючи типологію, і пришвидшують моделювання номенклатурних позначень нових типів автобусної техніки.

На думку С.М. Руденко, під час процесів номенклатурного назовництва «вибір мотиваторів номінативних одиниць отримав нове пояснення й розширив спектр детермінант, які виходять за межі мовної системи в простір різних психічних пізнавальних функцій людини, що опосередковують формування інформаційних структур свідомості, зв'язки між ними та процеси позначення. Мотивація враховує не лише буквальні знання про позначуване, представлені прямими значеннями мовних одиниць, а й оцінно-емоційну, сенсорну, метафоричну, образну, парадоксальну інформацію» (Руденко, 2002).

Про автобус є багато історичних публікацій, зокрема про історію перших проєктів і спроб облаштування автобусних пасажирських перевезень у Харкові на початку ХХ століття є наукова розвідка, в якій віднайдено три позиції на позначення перших автобусів, що курсували містом, це *Fiat*, *Siat* і *Gaggenau*. Саме в цій публікації в поле зору потрапив термін на позначення попередника автобуса, а саме *автомобіль-омнібус* як «пробний» термін до використовуваного в сьогоденні терміна *автобус*, який на той момент усе ще не вживався в періодиці (Домановський & Олешко).

Беручи до уваги вже опрацьовані номенклатурні переліки (Додаток Авторія), зазначаємо, що мотивація в автобусному номінуванні є солідарною з мотиваціями назовництва всіх автотранспортних засобів, уже розглянутих нами в попередніх дослідженнях номенклатури автомобільного транспорту.

Перша модель автобусного номена, утворена скороченням повної назви, зафіксована в шістнадцяти автобусних виробників іноземного виробництва. Вказана модель побудована за трьома типами: 1) *абрєвіаційний компонент + буквено-цифровий індекс*; 2) *абрєвіаційний компонент + відонімний / відапелятивний компонент*; 3) *абрєвіаційний компонент + відонімний / відапелятивний компонент + буквено-цифровий індекс*: **MAN** – повна назва *Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg*, країна-виробник Німеччина: *MAN Lion's Classic*, *MAN A13 Lion's Coach*; **A.L.F.A.** – повна назва *Anonima Lombarda Fabbrica Automobili*, наразі відома під назвою *Alfa Romeo*, країна-виробник Італія: *Alfa Romeo Mille*, *Alfa Romeo 800A*; **TAZ** – повна назва *Tvornica*

Autobusa Zagreb, країна-виробник Хорватія: *TAZ Neretva*, *TAZ 1419*, *TAZ 1427*, *TAZ Dubrava*; **TELCO** – повна назва *Tata Engineering and Locomotive Company*, зараз *Tata Motors Ltd*, країна-виробник Індія: *Tata Starbus & Globus*; **UNVI** – повна назва *Unidad de Vehículos Industriales*, країна-виробник Іспанія: *UNVI Cimo*, *UNVI Touring GT*, *UNVI Gama Compa*; **DAF** – повна назва *Van Doorne's Aanhangwagen Fabriek*, країна-виробник Нідерланди: *DAF SB 4000 XF*, *DAF 430 ATLAS ATLANTIS*; **IVECO** – повна назва *Industrial Vehicles Corporation*, країна-виробник Італія: *Iveco TurboCity-U 480 bus*, *Iveco Daily S2000 minibus*; **TAM** – повна назва *Tovarna avtomobilov Maribor*, з 2001 року змінено аббревіатуру на **TVM** – повна назва *Tovarna vozil Maribor*, країна-виробник Словенія: *TAM 260A116M*, *TAM B3-090TH*; **MCI** – повна назва *Motor Coach Industries*, країна-виробник Сполучені Штати Америки: *MCI J4500*, *MCI D4500C*; **ABI** – повна назва *North American Bus Industries*, країна-виробник Сполучені Штати Америки: *NABI CDTA 35-LFW30-LFN*; **SOR** – повна назва *Sdružení opravárenství a rozvoje*, країна-виробник Чехія: *SOR LH 10.5*, *SOR NB 12*, *SOR NC 18*; **FAW** – повна назва *First Automotive Works*, країна-виробник Китай: *FAW DK 61011*, *FAW CA 6860*; **BLMC** – повна назва *British Leyland Motor Corporation*, країна-виробник Велика Британія: *BLMC VR*, *BLMC BRISTOL LODEKKA FLF*; **SAVIEM** – повна назва *Société Anonyme de Véhicules Industriels et d'Équipements Mécaniques*, країна-виробник Франція: *Saviem-LRS JL19*; **DINA** – повна назва *Diesel Nacional*, країна-виробник Мексика: *DINA LINNER G*, *DINA RUNNER 8*; **SETRA** – назву торгової автобусної марки (країна-виробник Німеччина) утворено від скорочення терміна на позначення самонесивного кузова німецькою мовою «*selbsttragend*»: *Setra ComfortClass S 416 GT-HD-2*, *Setra S531 DT*.

На прикладі змодельованого аббревіаційно-цифровими позначками автобусного номена *MAN NL 222* автомобільного німецького концерну MAN (повна назва *Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg*) можна простежити запровадження своєрідного «стандарту» в позначеннях автобусів із використанням літер латиниці, але з розшифруванням німецькою мовою: **SL** – стандартний міський автобус (нім. *Standard-Linienbus*); **SG** – стандартний зчленований автобус (нім. *Standard-Gelenkbus*); **SÜ** – стандартний міжміський автобус (нім. *Standard-Überlandbus*); **SD** – стандартний двоповерховий автобус (нім. *Standard-Doppeldeckerbus*); **NL** – низькопідлоговий міський автобус (нім. *Niederflur-Linienbus*); **NM** – низькопідлоговий короткий міський автобус (нім. *Niederflur-Midibus*); **NG** – низькопідлоговий зчленований автобус (нім. *Niederflur-Gelenkbus*); **NÜ** – низькопідлоговий міжміський автобус (нім. *Niederflur-Überlandbus*); **EL** – європейський міський автобус (нім. *Europa-Linienbus*).

Для полегшення ідентифікації, голландська компанія *VDL Futura* позначає свої автобуси номером на три літери і цифровим індексом на п'ять цифр, наприклад аббревіаційно-цифрова частина номенклатурного знака *VDL Futura FLM 12-380* розшифровується так: перша буква – назва моделі *Futura*, друга буква – висота автобуса (**L** – нормальна, **H** – висока); третя буква – виробник двигуна (найпоширенішими з яких є **D** – DAF, **M** – Mercedes-Benz); перша пара цифр – довжина в метрах; наступні три цифри вказують на потужність двигуна.

Констатуємо, що найбільшу частку номенклатурних найменувань із аббревіаційно(буквено)-цифровим позначенням і без відонімних та відапелятивних компонентів зафіксовано на позначеннях автобусів китайських автобусних підприємств, наприклад: *Ankai HFF6100LK10D*, *Foton*

BJ 6760, Golden Dragon XML6700J23, Higer KLQ6896X, JAC HFC6908H, King Long XMQ6110GS, Sunlong SLK6802, Zhongtong BRT LCK6180G, Zonda YCK6106HGW3, FAW CA 6860, Jingtong BJK6112A, Shaolin SLG6602CB.

Друга модель автобусного номена – це антропонімічні номенклатурні знаки назв автотранспортних концернів, в основу яких покладено чоловічий антропонім прізвищевго типу, переважно власника або ж фундатора компанії-виробника автобусів: *антропонім + відонімний / відапелятивний компонент + буквенний індекс / буквено-цифровий індекс*: **Berliet** – французький виробник автобусів з'явився завдяки таланту одного з найвідоміших автоконструкторів світу Маріуса Берліє (Marius Berliet): *Berliet CBL, Berliet VMSD, Berliet CBOV, Berliet PR 14S*; **Büssing** – німецький виробник автобусів, заснований інженером-механіком Генріхом Бюссінгом (Heinrich Büssing), згодом заводи компанії Büssing перетворились на автобусні підрозділи компанії MAN: *Büssing DE65, Büssing Typ III, Büssing Typ II F*; **Carrosserie Hess AG** – відома швейцарська компанія-виробник автобусів та комерційного транспорту, заснована Гайнріхом Гесом (Heinrich Hess) у 1882 році: *Hess N UB 2-2-1, Hess N UA 2-2-2-2*; **Drögmöller** – німецький виробник автобусних кузовів із міста Хайльбронн (Heilbronn), засновником є Готхард Дрегмоллер (Gotthard Drögmöller): *Drögmöller E440 Meteor, Drögmöller E430U SuperComet, Drögmöller E330K MiniComet*; **Van Doorne's Aanhangwagen Fabriek** – нідерландська компанія з виробництва автомобілів, причепів і автобусів, засновниками є брати Хуберт і Вім ван Доорн (Hubert van Doorn, Wim van Doorn): *DAF Smit SB 3000, DAF Layland, DAF SB 4000*; **Den Oudsten** – нідерландський виробник автобусів, засновником цієї автобусобудівної компанії (далі назва *DAF*) є Марінус де Аудстен (Marinus den Oudsten): *Den Oudsten (DAF) MBG205*; **Sunsundegui** – іспанська компанія-виробник автобусів, заснована Хосе Сунсундегі (José Sunsundegui) в 1944 році в місті Ірун: *Sunsundegui Astral, Sunsundegui SB3 Low Entry*; **Prevost Car** – канадська автобусобудівна фірма (провінція Квебек), власник Ежен Прево (Eugène Prevost): *Prevost XLII Bus Shell, Prevost X3-45, Prevost 50-PI-33*; **Grupo Salvador Caetano** – португальський виробник автобусних кузовів, засновником якого є Сальвадор Каєтано (Salvador Caetano): *Caetano Algarve II, Caetano Optimo III, Caetano Midi-Delta*; **Thomas Built Buses** – американський виробник шкільних автобусів, засновником якого є Перлі А. Томас (Perley A. Thomas): *Thomas Built Buses Conventional, Thomas Built Buses Minotour, Thomas Built Buses Mighty Mite, Thomas Built Buses Saf-T-Liner C2*; **Citroen** – французька компанія-виробник автобусів, фундатор Андре Сітроєн (Andre Citroen): *Citroen RELAY 3.0 HDi 155 157*; **Renault** – французька автомобілебудівна корпорація, що її брати Луї, Марсель і Фернан Рено (Louis, Marcel, Fernan Renault) засновують як компанію «*Société Renault Frères*»: *Renault Midliner Midliner, Renault FR1 51*; **Alexander Dennis** – англійська компанія-виробник автобусів, заснована братами Джоном і Реймондом Денніс (John and Raymond Dennis): *Alexander Dennis Paragon, Alexander Dennis Profile*; **Guy Motors** – англійська автобусобудівна фірма, заснована Сіднеєм С. Гаєм (Sidney Guy): *Guy Arab UF/LUF, Guy Vixen*; **Fabbrica Automobili Lancia** – італійська автомобілебудівна компанія, виробник автобусів, заснована відомим гонщиком Вінченцо Лянча (Vincenzo Lancia) разом зі своїм компаньйоном Клаудіо Фоджоліном (Claudio Fogolin): *Lancia Esagamma, Lancia Tetrajota, Lancia Omicron*.

У контексті номенклатурного найменування важливим фактором є «мотиваційна база – фрагмент структури знань про позначуване, який активується на етапі внутрішнього програмування під час породження номінативної одиниці. Внутрішня програма є результатом перетворення сформованої думки на окремі складники відповідно до структури майбутнього висловлення й пов'язана з пошуком схеми висловлення та його мовного типу» (Руденко & Сапожнікова, 2018: 29)

Моделювання автобусного номена має декілька мотиваційних баз, найбільше нами зафіксовано номенклатурних знаків, в основу яких покладено назви з географічного країнознавства: *повна назва виробника / аббревіаційний компонент + топонім + буквенний індекс / буквено-цифровий індекс*: **Міста і місцевості (15 одиниць)**: *автобус Neoplan Hamburg* (Гамбург (*Hamburg*) – друге за величиною місто Німеччини, розташоване на берегах річки Ельба); *автобус TAM B3-090TH* (в аббревіації *Tovarna vozil Maribor*; Марібор (*Maribor*) – друге за величиною місто на сході Словенії); *автобус TAZ Dubrava* (район Дубрава (*Dubrava*) в Загребі); *автобус Busscar Vista Buss Elegance 360* (Віста (*Vista*) – місто, штат Каліфорнія); *автобус BredaMenarinibus Monocar 230 MU* (Бредá (*Breda*) – місто в Нідерландах, у провінції Північний Брабант); *автобус Solaris Valletta* випускається спеціально для Мальти (Валлétта (*Valletta*) – столиця Мальти, розташована на острові Мальта, на узбережжі Середземного моря); *автобус Solaris Urbino 12 LE* (Урбіно (*Urbino*) – муніципалітет в Італії, у регіоні Марке, столиця провінції Пезаро й Урбіно); *автобус VDL Pacific* (Пасіфік (*Pacific*) – округ (графство) у штаті Вашингтон, США); *автобус Gaggenau C 32* (Гаггенау (*Gaggenau*) – місто в Німеччині, районний центр, розташований на землі Баден-Вюртемберг); *автобус AMZ-KUTNO* (Кутно (*Kutno*) – місто, розташоване в центральній Польщі); *автобус Autosan Wetlina City* (Ветлина (*Wetlina*) – село в Польщі, у гміні Тісна Ліського повіту Підкарпатського воєводства); *автобус SOR NC 18* (компанія *SOR Libchavyspol.* – чеська автобусна фірма з міста Лібхави); *автобус Leyland* (місто Лейленд (*Leyland*) – адміністративний центр у Великій Британії); *автобус Jelcz 120MTE* (Єльч-Лясковіце (*Jelcz-Laskowice*) – місто в південно-західній Польщі, виникло в результаті об'єднання міст Єльч та Лясковіце-Олавські). **Річки (5 одиниць)**: *автобус ISUZU LT132L* (*Isuzu* – річка Ісудзугава, поряд з якою розташований найстаріший синтоїстський храм Японії – Ісе-дзингу); *автобус Sutlej Lexia S 400* (Сатледж (*Sutlej*) – річка в Азії, найбільша притока Інду, протікає територією Китаю, Індії і Пакистану); *TAZ Neretva* (Неретва (*Neretva*) – річка в Боснії, Герцеговині і Хорватії в басейні Адріатичного моря); *автобус DINA BULLER* (Буллер (*Buller*) – річка, що протікає в північно-західній частині Південного острова Нової Зеландії в регіонах Тасман і Уест-Кост); *автобус Temsa Safir MS82* (Темза (*англ. Thames*) – річка на півдні Англії, один з найбільших водних шляхів в Англії). **Гори (2 одиниці)**: *автобус Solaris Alpino 8,9 LE* (Альпи (*Alpes, die Alpen, le Alpi, Alpe, Alpino*) – гірська система в Європі, на території Австрії, Італії, Ліхтенштейна, Німеччини, Словенії, Франції, Швейцарії); *автобус Ayats Olimpo-B* (Олімп (*Olimp*) – найвища гора Греції).

Вторинна номінація в термінознавстві є загальновідомим явищем, саме його ми можемо вжити й на позначення номінаційних процесів у номенклатурному назовництві, адже предметів (у нашому випадку – автобусів) для називання значно більше, ніж номінаційних можливостей мови. До того ж варто зважити

на природні процеси людської свідомості, зокрема здатність до асоціативного мислення, що наявне й у моделюванні номенклатурних назв.

На окрему увагу заслуговує модель автобусного номенклатурного знака, де найбільше використано вторинну номінацію і одним зі складників є емоційний мотиватор, виражений іменниками-апелятивами: враження позитивного характеру від подорожування в комфортабельних умовах, що асоціюється з такою словниковою базою: *MAN Lion's Comfort* (комфорт), *Solaris Vacanza 12* (свято, відпочинок), *VDL Kusters Parade* (парад), *Marcopolo Paradiso 1800 DD G7* (рай), *Berliet PHN «Randonnée»* (піші прогулянки), *Berliet Stradair 20* (відкрите повітря), *Zhongtong Triumph LCK6750D* (тріумф); залучення до номінаційних процесів у моделюванні номенклатурних одиниць іменників-апелативів на означення статусу, професій, посад, звань переважно у чоловічому роді: *VDL Ambassador* (посол), *VDL Diplomat* (дипломат), *Berkhof Premier GB* (прем'єр), *Mitsubishi Fuso Aero Queen* (королева), *Mitsubishi Fuso Aero King* (король), *Peugeot Boxer Minibus II* (боксер); використання позитивних характеризувальних рис, на кшталт «особа, спроможна ухвалювати відповідальні і складні рішення»: *Zhongtong Creator LCK6125H* (творець), *Noge Titanium* (титан), *VDL Mistral* (господар доріг), *Renault Master* (майстер), *Autosan A1010T «Lider 3»* (лідер); позначення особи подорожувальника різними видами транспортних засобів: *DINA RIDDER E* (вершник), *Mercedes-Benz Turismo L* (турист).

Астрономічно-міфологічний мотиватор, виражений іменниками-онімами, зафіксовано в таких номенклатурних автобусних найменуваннях: *Ayats Apolo II* (Аполлон), *Ayats Diana* (Діана), *Ayats Jupiter* (Юпітер), *Ikarus* і *Ikarbus* (міфічний персонаж Ікар), *Troliga Fenix*, *Ayats Phoenix* (Фенікс), *Troliga Pegasus* (Пегас), *Troliga Leonis* (Лев), *Troliga Scorpius* (Скорпіон), *Troliga Taurus*, *Ayats Tauro* (Телець) *Troliga Sirius* (Сіріус).

Загалом можна звисновкувати, що автобусне назовництво має ті ж мотиватори і ресурси, що й автомобільна номінація, а найбільш продуктивним є спосіб використання знаків латинської абетки й цифрових індексів у процесі нової номінації, адже такі номенклатурні знаки легко класифікуються, модернізуються і пришвидшують процеси моделювання номенклатурних позначень нових типів автобусної техніки. У номенклатурних назвах автобусів, що мають у своєму складі буквено-цифрову частину, доволі цікавим є те, що виробники не мають систематизованого графічного оформлення номенклатурних знаків, тому бачимо подальше зацікавлення минулими і сучасними номенклатурними процесами.

З огляду на те, що автотранспортна термінологія і номенклатура є однією з найбільш динамічно розвинених тематичних сфер сучасної мови, перспективи подальших розвідок ми вбачаємо в поглибленому вивченні низки актуальних питань: 1) уточнення типу семантичного компонента відонімних автотранспортних номенів, зв'язку власної назви, асоціативного фактора й позначуваного матеріального об'єкта; 2) класифікація відапелативних автотранспортних номенів, визначення типів номенклатурного моделювання й різновидів семантичного компонента; 3) типологізація буквено-цифрових складників технічних номенклатурних одиниць на позначення автотранспортної техніки. Указані проблеми надалі потребують додаткової уваги українських термінологів, причому обов'язково в тісній співпраці з представниками досліджуваних технічних галузей.

ЛІТЕРАТУРА

1. АВТО.RIA. URL: <https://auto.ria.com/uk/bus/>
2. Гринев-Гриневиц, С.В. (2006) *Терминоведение : Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений*. Москва: Академия.
3. Домановський, А.М. & Олешко, Н.П. (2020) Автомобільний громадський транспорт у Харкові на початку ХХ ст.: проекти та перші спроби реалізації (за матеріалами місцевої преси). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, 30, 109–138.
4. Нікуліна, Н.В. (2020). Національно-культурна специфіка номенклатурних знаків (номенів) на позначення автобусної техніки українського виробництва. *Лінгвістичні дослідження*, 52, 73–80.
5. Нікуліна, Н.В. (2012). Утилітарні вимоги до номена (на матеріалі транспортної термінологічної мегасистеми). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 733, 139–144.
6. Руденко, С.М. (2002) Мотивація номенів, що функціонують у підмові громадського харчування. *Українське мовознавство*, 24, 8–12.
7. Руденко, С.М. & Сапожнікова, Л.Я. (2018). *Творення та функціонування номенклатурних назв в українській підмові харчування (мовно-концептуальний аспект)*. Харків: Монограф.

Nelia Nikulina

STUDYING THE METHODOLOGY OF MODELING MOTOR TRANSPORT NOMEN
FOR MARKING FOREIGN-MADE BUSES

As part of our research, this article analyzes in diachrony and synchrony the main models of nomenclature signs for foreign buses and investigates the typology and format of the nomens.

The first model of the bus nomenclature is built by three types: 1) *abbreviation component + alphanumeric index*; 2) *abbreviation component + onym-based / appellative component*; 3) *abbreviation component + onym-based / appellative component + alphanumeric index*: *MCI D4500C, Setra ComfortClass S 416 GT-HD-2*. We have identified the largest share of nomenclature names with abbreviation (alphanumeric) designation on the bus indication of Chinese bus companies: *Ankai HFF6100LK10D, Foton BJ 6760*.

The second model of the bus nomen is anthroponymic nomenclature signs of the names of motor transport concerns, which are based on a male anthroponym of the surname type, mainly the owner or the founder of the bus manufacturer: *Drögmöller E330K MiniComet, Citroen RELAY 3.0 HDi 155 157*.

Modeling of the bus nomens has several motivational bases, most of which, as we have established, are nomenclature signs based on the names from regional geography: *Neoplan Hamburg, Autosan Wetlina City, Solaris Alpino 8.9 LE*. Of particular note is the model of the bus nomenclature sign, where secondary nomination is mostly used and the emotional motivator, expressed by nouns-appellatives, is one of the components: *Paradiso 1800 DD G7* (paradise), as well as involving the units of nouns-appellatives in nomination processes of modeling nomenclature to refer to professions, positions, titles (in most cases) in the masculine gender, but using femininities is also possible: *VDL Ambassador, Berkhof Premier GB, Mitsubishi Fuso Aero Queen*.

In general, it can be concluded that the bus nomenclature has the same motivators and resources as the car nomenclature, and the use of Latin alphabet and numerical indexes is the most productive in the process of new nomination, because such numbers are easily upgraded and accelerate modeling of new types of bus equipment.

Key words: transport terminological megasystem, motor transport nomen, bus nomenclature sign, bus nomenclature, modeling.

REFERENCES

1. AVTO.RIA. Retrieved from <https://auto.ria.com/uk/bus/> (in Ukr.).
2. Domanovskiy, A.M. & Oleshko, N.P. (2020) Avtomobilnyi hromadskiy transport u Kharkovi na pochatku XX st.: proiekty ta pershi sproby realizatsii (za materialamy mistsevoi presy). *Visnyk KNU imeni V.N. Karazina*, 30, 109–138 (in Ukr.).
3. Grinev-Grinevich, S.V. (2006) *Terminovedenie : Uchebnoe posobie dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij*. Moscow: Akademija (in Russ.).
4. Nikulina, N.V. (2020). Natsionalno-kulturna spetsyfika nomenklaturnykh znakov (nomeniv) na poznachennia avtobusnoi tekhniki ukrainskoho vyrobnytstva. *Linhvistychni doslidzhennia*, 52, 73–80 (in Ukr.).
5. Nikulina, N.V. (2012). Utylitarni vymohy do nomena (na materiali transportnoi terminolohichnoi mehasystemy). *Visnyk Natsionalnoho universytetu „Lvivska politehnika”*, 733, 139–144 (in Ukr.).
6. Rudenko, S.M. (2002) Motyvatsiia nomeniv, shcho funktsionuiut u pidmovi hromadskoho kharchuvannia. *Ukrainske movoznavstvo*, 24, 8–12 (in Ukr.).
7. Rudenko, S.M. & Sapozhnikova, L.Ia. (2018) *Tvorennia ta funktsionuvannia nomenklaturnykh nazv v ukrainskii pidmovi kharchuvannia (movno-kontseptualnyi aspekt)*. Kharkiv: Monohraf (in Ukr.).

УДК 811.1612-(07)

В.Р. ТОВСТЕНКО, Л.М. БОНДАРЧУК, Т.А. ПОДГУРСЬКА
м. Київ, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ

У статті досліджено одну з найактуальніших і найскладніших проблем українського мовознавства XXI століття – формування економічної термінології на національній основі. Стандартизація економічної термінології, визначення її ролі у формуванні лінгвістичної та професійної компетентності фахівців у будь-якій галузі знань є головною проблемою на сьогодні. Проаналізовано типи лексичного запозичення, досліджено загальні риси, що визначають суть будь-якого терміна; зосереджено увагу на термінах-стандартах. Наголошено, що важливим аспектом класифікації термінологічних одиниць економічної сфери є їхні словотвірні особливості.

Ключові слова: лексична інтерференція, міжнародний термін, мовна картина світу, стандартизація, транслітерація, транспозиція, трансфонація.

Постановка проблеми. Останнім часом дослідники приділяють велику увагу вивченню спеціальних економічних термінологій, передусім визначенню їхніх структурно-семантичних параметрів в економічній термінології і способів номінації, питанням стандартизації та кодифікації (Грицьків, 2004; Дуда,

© В.Р. ТОВСТЕНКО, Л.М. БОНДАРЧУК, Т.А. ПОДГУРСЬКА, 2021